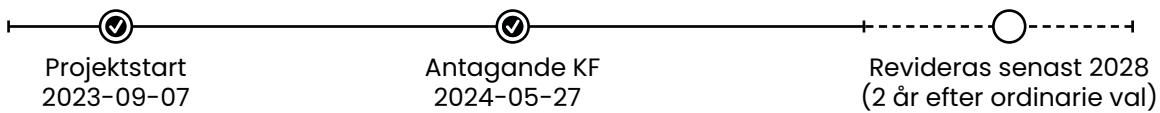


Planeringsstrategi 2023–2026

- En del av den kontinuerliga översiktsplaneringen i Södertälje kommun





Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund	6
Nya översiktsplan – Översiktsplan 2050	8
Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för den gällande översiktsplanens aktualitet	9
Översiktsplanen och andra styrande dokument	18
Översiktsplanens aktualitet i förhållande till PBL:s krav	21
Kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen	22
Referenslista	24

Planeringsstrategi, dnr: KS 2024/000130

Fastställd av: Kommunfullmäktige 2024-05-27

Giltighet: 2 år efter ordinarie val (2028)

Dokumentansvar: Samhällsbyggnadskontor

Ansvar för uppföljning och revidering: Strategienheten



Sammanfattning

Planeringsstrategi är ett verktyg för kontinuerlig översiktsplanering och ett krav i plan- och bygglagen sedan 2020 (3 kap. 23–35 §§ plan- och bygglagen (2010:900)). Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av översiktsplanen som behöver ändras. Kommunfullmäktige ska ta fram och anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val. Om kommunen inte antar en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan, som har fått laga kraft inom avsett tidsintervall anses översiktsplanen i sin helhet (inklusive FÖP och TÖP) vara inaktuell.

I planeringsstrategin redovisas nya förutsättningar för översiktsplaneringen sedan Södertälje kommuns översiktsplan FRAMTID Södertälje: Översiktsplan 2013–2030 antogs år 2013. Det handlar bland annat om ändrade lagkrav samt nya nationella, regionala och kommunala mål och styrande dokument. I planeringsstrategin ska också kommunen bedöma översiktsplanens aktualitet i förhållande till krav i plan- och bygglagen.

Denna planeringsstrategi grundar sig till stor del på det planeringsunderlag som Länsstyrelsen har tagit fram (Länsstyrelsen Stockholm, 2022) och den aktualitetsprövning av Framtid Södertälje Översiktsplan 2013 – 2018 daterad 2018-08-13 (KS 18/97 SBN-2018-00920) samt dialog med den pågående arbete med framtagande av Översiktsplan 2050.

Planeringsstrategi 2023–2026 ska läsas i kontext av att kommunstyrelsen redan beslutat att en ny översiktsplan som beskriver utvecklingen till år 2050 ska tas fram. Den pekar ut prioriterade behov av fortsatt översiktsplanering samt följande prioriterade behov under innevarande mandatperiod:

- Pågående revidering av Södertälje kommuns översiktsplan fortsätter utifrån direktiv beslutade i aktualitetsprövningen 2018. I det fortsatta arbetet vidareutvecklas översiktsplanens form och gällande fördjupningar av översiktsplanen in i en ny samlad redovisning av översiktsplanen – Södertälje Översiktsplan 2050.
- En ändring av lagstiftningen kring riktlinjer för bostadsförsörjning gör att dessa ska utgöra ett separat dokument. Ett arbete med att ta fram nya riktlinjer pågår.
- Samspelet mellan arbetet med planeringsstrategin och andra processer i Södertälje kommun som knyter an till den översiktliga planeringen behöver stärkas.
- Framöver tas planeringsstrategin fram tidigt i mandatperioden för att säkerställa aktualiteten i ställningstaganden och prioriteringar.

Planeringsstrategin visar att Södertälje kommuns översiktsplan är aktuell i förhållande till kraven i plan- och bygglagen. Nya förutsättningar och inaktuella aspekterna tas om hand i den pågående revideringen av Södertälje kommuns översiktsplan – Översiktsplan 2050.



Planeringsstrategi är ett lagstadgat dokument som krävs för att en översiktsplan ska anses aktuell. Kravet på planeringsstrategi ersätter tidigare krav på aktualitetsprövning av översiktsplanen. Det är översiktsplanen i dess helhet, inklusive FÖP och TÖP.

Bakgrund

Vad är en planeringsstrategi?

Kommuner har en skyldighet att pröva översiktsplanens aktualitet varje mandatperiod.

Sedan den 1 april 2020 ska alla kommuner enligt 3 kap. 23–35 §§ plan- och bygglagen (2010:900) regelbundet ta fram en strategi för kommunens översiktsplanering, en så kallad planeringsstrategi¹. Tidigare kallades detta aktualitetsprövning men har sedan 1 april 2020 ersatts av planeringsstrategi i PBL (Prop. 2019/20:52).

Den stora skillnaden mellan aktualitetsprövning och en planeringsstrategi är att en planeringsstrategi ska, utöver att pröva översiktsplanens aktualitet, även tydliggöra vägen framåt för det översiktliga planarbetet.

Planeringsstrategi är ett lagstadgat dokument som krävs för att en översiktsplan ska anses aktuell. För att uppfylla det kravet ska det antingen finnas en nyantagen översiktsplan inom 24 månader efter ett ordinarie val, (det vill säga senast den 11 september 2024 för mandatperiod 2022–2026),) eller inom samma period, en planeringsstrategi som godkänts i kommunfullmäktige.

Om kommunen varken antagit en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan, som har fått laga kraft, inom två år efter ett ordinarie val måste kommunen påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan.



Planeringsstrategi

kommer framöver ha en tydlig och strategisk roll i den kontinuerliga översiktsplaneringen i Södertälje kommun.

Planeringsstrategi i Södertälje kommun

Processen för hur en planeringsstrategi tas fram är inte reglerad i PBL och kan därför anpassas till vilka behov kommunen har.

Denna planeringsstrategi ska läsas i kontext av att kommunstyrelsen redan beslutat att en ny översiktsplan som beskriver utvecklingen till år 2050 ska tas fram. Med hänsyn till tidsplanen för framtagandet av Översiktsplan 2050 kommer kommunen inte hinna anta den före september 2024. Det betyder att Södertälje kommun **måste** anta en planeringsstrategi före september 2024, annars betraktas den gällande översiktsplanen (Framtid Södertälje Översiktsplan 2013 – 2030) i sin helhet som inaktuell.²

Denna planeringsstrategi grundar sig till stor del på det planeringsunderlag som Länsstyrelsen har tagit fram (Länsstyrelsen Stockholm, 2022) och den aktualitetsprövning av Framtid Södertälje Översiktsplan 2013 – 2018 daterad 2018-08-13 (KS 18/97 SBN-2018-00920) samt dialog med den pågående arbete med framtagande av Översiktsplan 2050.

¹ Kravet på planeringsstrategi ersätter tidigare krav på aktualitetsprövning av översiktsplanen. Det är översiktsplanen i dess helhet, inklusive FÖP och TÖP.

² Översiktsplanen måste vara aktuell för att hela PBL-systemet ska vara effektivt och för att planen ska fungera som vägledning vid beslut om exempelvis detaljplaner. En inaktuell översiktsplan innebär också att andra myndigheter får göra egna bedömningar gällande hanteringen av den fysiska miljön vid beslut om exempelvis tillstånd enligt miljöbalken.

Översiktsplanering i Södertälje kommun

Södertäljes översiktsplan: FRAMTID SÖDERTÄLJE – Översiktsplan 2013 – 2030 antogs av kommunfullmäktige 2013-10-28 och består av samtliga följande antagna handlingar (år för antagande inom parentes.)

- FRAMTID SÖDERTÄLJE – Översiktsplan 2013 – 2030 (2013)
- FÖP Ytterenhörna (2009)
- FÖP Järna (2014)

Vid antagandet var ambitionen att planen skulle kunna aktualitetsförklaras i mandatperioderna 2014–2018 och 2018–2022.

Översiktsplanen aktualitetsförklarades 2018. Detta är de viktigaste slutsatserna efter analysen inför aktualitetsprövning av Södertälje kommuns översiktsplan:

- Södertälje kommuns översiktsplan bedöms i sin helhet kunna förklaras fortsatt aktuell och gäller fram till att en ny översiktsplan antas, men som längst till 2030.
- För att översiktsplaneringen ska bli långsiktigt verkningsfull som styrdokument, bör vi senast under 2020 påbörja utredningsarbete för att förbereda för en revidering under nästkommande mandatperiod.
- Översiktsplanen bör då också få en längre planeringshorisont för att få en ännu tydligare inriktning mot långsiktig hållbarhet.
- En ändring av lagstiftningen kring riktlinjer för bostadsförsörjning gör att dessa måste tas fram som ett separat dokument. Ett arbete med att ta fram nya riktlinjer pågår.
- Under nästkommande mandatperiod bedöms de fördjupade översiktsplanerna för Järna och Ytterenhörna ha förlorat sin aktualitet och behöver förnyas.

Dessa slutsatser och nya förutsättningar samt resultatet av dialog med Södertäljebor tas hand om i den pågående revidering av Södertälje kommuns översiktsplan.



Nya översiktsplan – Översiktsplan 2050

Arbetet med att ta fram Södertälje kommuns nya översiktsplan har pågått sedan 2020. Den nya översiktsplanen ska beskriva utvecklingen till år 2050. Enligt tidsplanen för arbetet ska Översiktsplanen 2050 gå ut på samråd under 2024.

Nedan presenteras ett förslag till mål och målområden för Översiktsplan 2050 samt en punktlista med nya insatsområden som inarbetas i den kommande översiktsplanen. Att redovisa varför dessa mål och målområden ska prioriteras samt hur kommunen ska hantera insatsområdena tillhör arbetet med översiktsplanen och behöver inte redovisas i en planeringsstrategi.



Målområde 1: Socialt hållbara Södertälje – Invånare med goda livsvillkor

- Södertälje är en socialt sammanhållen och jämlik kommun
- Södertälje har attraktiva, trygga och hälsosamma livsmiljöer

Målområde 2: Ekonomiskt hållbara Södertälje – En resursstark kommun

- Södertälje är en plats för lärande, arbete och innovation
- Södertälje har en god hushållning av kommunens resurser

Målområde 3: Ekologiskt hållbara Södertälje – Miljö och klimat i balans

- Södertälje har långsiktiga hållbara ekosystem
- Södertälje förebygger och hanterar ett förändrat klimat

Nya insatsområde ÖP 2050

- Agenda 2030
- Områdesbeskrivningar för hela Södertälje kommun
- Social hållbarhet
- Klimatomställning
- Klimatanpassning
- Ekosystemtjänster
- Integrerad hållbarhetsbedömning (MKB, EKB, SKB)
- Digital Översiktsplan
- Barnperspektivet
- Krisberedskap
- Ekonomiskt hållbarhet

Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för den gällande översiktsplanens aktualitet

I detta kapitel presenteras de ändrade planeringsförutsättningar som Länsstyrelsen i sitt planeringsunderlag bedömer kan ha betydelse för den gällande översiktsplanens aktualitet.

Det finns olika typer av ändrade planeringsförutsättningar. I denna planeringsstrategi utgörs ändrade planeringsförutsättningar av **statliga**, **regionala**, **mellankommunala** och **tematiska** intressen i form av nya lagstiftningar, nya regionala planer och strategier, nya vägledningar och kunskapsunderlag.

De statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet och för kommunens översiktsplanering, redovisas mer utförligt i Länsstyrelsens [Sammanställning av statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering.](#)

Nedan redovisas kortfattat frågor som berör Södertälje kommun och som är nya sedan gällande översiktsplan antogs 2013.

Samtliga ändrade planeringsförutsättningar kommer att beaktas i den kommande Översiktsplanen 2050.



Samtliga ändrade planeringsförutsättningar kommer att beaktas i den kommande Översiktsplanen 2050.

Nya underlag gällande statliga riksintressen

Kulturmiljövården

Länsstyrelsen har under de senaste åren arbetat med en översyn av riksintressen för kulturmiljövården. Översynen sker i dialog med länets kommuner och syftet är att skapa en ökad förutsägbarhet och tydlighet i frågor som rör planering och byggande i länet. Värdeexperter, urval och avgränsningar har setts över och för många riksintressen finns nu ett nytt beslut från Riksantikvarieämbetet (RAÄ).

För följande riksintressen för kulturmiljövården som berör Södertälje kommun finns ett nytt beslut/nya beslut.

- Bornsjön (AB 16) RAÄ beslut 2018-08-20
- Brandalsund (AB 7), RAÄ beslut 2020-11-18
- Mörkö (AB 3), RAÄ beslut 2021-06-09
- Tullgarn (AB 2), RAÄ beslut 2021-06-09
- Vårdinge (AB 1) 2021-05-25
- Överenhörna (AB 6), RAÄ beslut 2021-06-09

Följande riksintressen har tagits bort:

- Hall (AB 8), hävt 2020-11-30
- Ytterenhörna (AB 5), hävt 2020-11-30

Friluftslivet

Sedan översiktsplanen antogs har Naturvårdsverket fattat nya beslut gällande riksintressen för friluftslivet. Södertälje kommun berörs av riksintressena Björkfjärden-Prästfjärdens övärld (FAB 06) och Stockholms skärgård, yttre delen (FAB 01) som fick nytt beslut 2016-04-21 respektive 2017-01-19. Naturvårdsverket har också beslutat om ett nytt riksintresse för friluftslivet som berör Södertälje: Bornsjön (FAB 10) som beslutades 2017-01-19.

Nya underlag gällande regionala intressen

PBL – Plan- och bygglag (2010:900) 7 kap.

Den 1 januari 2019 infördes ett nytt kapitel 7 i PBL, *Regional fysisk planering*. Bestämmelserna gäller för Region Stockholm och Region Skåne, vilka fungerar som regionplaneorgan. Regionplaneorganen ska ha en aktuell antagen regionplan som anger grundragen för användningen av mark och vatten i regionen. Regionplanen ska ge vägledning i beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.

PBL – Plan- och bygglag 3 kap. 5 § punkt 6

Den 1 april 2020 infördes ändringar i 3 kap. 5 § punkt 6 PBL som innebär att kommunen i översiktsplanen ska redovisa sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

RUFS 2050

Region Stockholm har tagit fram en ny regional utvecklingsplan, RUFS 2050, som vann laga kraft i oktober 2018. Planen är vägledande för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser samt andra planer och program för fysisk planering i länet.

Regional Vattenförsörjningsplan

Länsstyrelsen, Storsthlm och Region Stockholm fattade i december 2018 beslut om en regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län. Planen är en långsiktig gemensam strategi för länets vattenförsörjning och pekar ut regionalt viktiga vattenresurser. I Södertälje kommun är Malmsjön, Malmsjöåsen södra och Mälaren-Prästfjärden identifierade som dricksvattenresurser av högsta regionala prioritet. Flera andra vattenförekomster i Södertälje kommun identifieras också som av prioritet för länets vattenförsörjning. (Vattenförsörjningsplanen har aktualitetsprovats 2023 och föreslagna åtgärder har uppdaterats. I övrigt har ingen revidering eller större förändring gjorts.)

Länsplan för transportinfrastruktur

Region Stockholm har nyligen beslutat om en ny länsplan för regional transportinfrastruktur för åren 2022-2033. Länsplanen kommer att fastställas under hösten efter att regeringen fastställt den nationella planen för transportinfrastruktur.

Digitala region- och översiktsplaner samt planeringsunderlag

I början av februari 2023 tog regeringen beslut om en ändring i plan- och byggförordningen som ställer krav på att översiktsplaner och regionplaner ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Regeringens beslut innebär att alla översiktsplaner och regionplaner som påbörjas *efter den 31 december 2026* ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Kravet gäller även vid ändring av en plan som påbörjas efter detta datum. Redan beslutade planer och planer som påbörjats före 1 januari 2027 omfattas inte av kravet.

Totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen

MSB har i samverkan med andra aktörer tagit fram en vägledning för totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Vägledningen och stödet riktar sig till de aktörer som genom att ta fram planeringsunderlag, planer eller fattar beslut ska bevaka totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Fokus är totalförsvarets civila intressen i fysisk planering. Vägledningen riktar sig till samhällsplanerare och beredskapssamordnare med målet att stärka kunskapen om beredskapsfrågorna inom samhällsplaneringen genom tydligare och bättre processer för detta.

Nya underlag gällande mellankommunala intressen

Tillsynsvägledning

Boverket har uppdaterat och publicerat en [ny tillsynsvägledning](#) som syftar till att ge stöd åt länsstyrelserna vid tillsyn av kommunernas detaljplaner gällande frågor som rör mellankommunal samordning.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Den 1 januari 2019 trädde vissa ändringar i miljöbalken i kraft vad gäller miljö kvalitetsnormer för vatten. Från och med den 22 december 2021 gäller också nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Sveriges vattendistrikt. Dessa miljö kvalitetsnormer säger vilken status ett grundvatten eller ytvatten ska ha vid en given tidpunkt. En skillnad mot tidigare är att miljö kvalitetsnormen nu kan skilja sig åt mellan olika kvalitetsfaktorer och påverkanstryck för samma vattenförekomst.

Vattendelegationen för norra Östersjön har beslutat om ett nytt åtgärdsprogram för 2021–2027. I programmet har kommunerna en tydlig roll att tillgodose miljö kvalitetsnormer för vatten i fysisk planering genom åtgärd 4 som anger att kommunen ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärdsprogrammet skulle träda i kraft senast 22 december 2021 men eftersom regeringen vill pröva förslagen till åtgärdsprogram gäller ännu inte de nya programmen. Inte heller de nya förvaltningsplanerna gäller. Däremot omfattas inte miljö kvalitetsnormerna av regeringens prövning av förslagen till åtgärdsprogram.

Klimatrelaterade risker

Den 1 augusti 2018 trädde ändringarna i 3 kap. 5 § PBL, gällande förbättrad beredskap för klimatförändringar, i kraft. Ändringarna innebär ett krav på att kommunerna i översiktsplanen ska redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade och hur riskerna kan minska eller upphöra. Länsstyrelsen har tagit fram ett [metodstöd för hur kommunerna kan hantera frågan i översiktsplaneringen](#).

Länsstyrelsen har tagit fram rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå med hänsyn till risken för översvämning längs vattendrag och sjöar, vid Mälaren och för planering med hänsyn till skyfallsöversvämning. Rekommendationen gällande Östersjökusten är den senast uppdaterade med ny bakgrundsfakta från IPCC och SMHI. Rekommendationerna är avsedda som stöd i kommunernas planering av ny bebyggelse som ligger i översvämningshotade områden.

Länsstyrelsen har under 2021 publicerat en ny översiktlig och länstäckande skyfallskartering som ska vara till stöd för länets arbete med översvämningssrisker. Målet med karteringen är att skapa ett länstäckande kunskapsunderlag för att kunna hantera översvämningssrisker till följd av skyfall som kan uppstå i ett framtida klimat. Skyfallskarteringen kan användas som planeringsunderlag för bland annat riskhantering, beredskapsplanering, detaljplanering i tidigt skede och översiktsplanering. Skyfallskarteringen finns i Länsstyrelsens geodataportal.

Buller och farligt gods

I juli 2017 beslutade regeringen om en ändring i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader som innehåller nya riktvärden för utomhusbuller från spår-, väg- och flygtrafik vid bostadsbebyggelse.

Länsstyrelsen har tagit fram, Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods (2016:4). Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning och underlätta hanteringen av riskfrågor relaterade till farligt gods i planprocessen. Riktlinjerna tydliggör även hur Länsstyrelsen i Stockholms län bedömer risker vid granskning av detaljplaner och översiktsplaner.

Nynäsvägen (väg 225) mellan trafikplats Moraberg (E4/E20) och kommungränsen mot Botkyrka kommun har tillkommit som rekommenderad primär led för farligt gods.

Nya underlag gällande tematiska intressen

ÖP-modellen

ÖP-modellen ger vägledning kring hur geografisk planinformation i en översiktsplan kan struktureras på ett enhetligt sätt för att effektivisera arbetet med att ta fram digitala översiktsplaner. Aktuell version är ÖP-modellen 2.1 och Boverket arbetar nu med att ta fram en ny version av ÖP-modellen (ÖP-modell 3.0.)

Bostadsförsörjning

Boverket har under 2021 publicerat en reviderad vägledning om bostadsförsörjning. Vägledningen ger information om hur kommunen kan arbeta med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning, vad som gäller enligt lag och exempel på riktlinjer för bostadsförsörjningen från olika kommuner. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning ska vara vägledande vid tillämpningen av 2 kap. 3 § 5 PBL och är därmed ett viktigt underlag i arbetet med den översiktliga planeringen.

PBL Kunskapsbanken

Boverket har tagit fram en vägledning om hållbar utveckling genom fysisk planering som bland annat innehåller exempel på hur olika kommuner har beskrivit hållbar utveckling i sina översiktsplaner. Hållbar utveckling genom fysisk planering – PBL kunskapsbanken – Boverket

Strandskydd

I samband med den förändrade strandskyddslagstiftningen som trädde i kraft sommaren 2009 (prop. 2008/09:119) beslutade regeringen att länsstyrelserna skulle se över de utvidgade strandskyddsområdena. Översynen gjordes för att skälen för dagens utvidgade strandskyddsområden inte alltid var klargjorda och för att få en bättre anpassning till strandskyddets syften. Regeringen fastställde i juni 2017 Länsstyrelsens beslut om utvidgat strandskydd i Södertälje kommun (se M2014/02371/Me).

Kontinuerlig översiktsplanering

Den 1 april 2020 infördes ändringar i plan- och bygglagens tredje kapitel med syfte att säkerställa en bättre kontinuitet i översiktsplaneringen och för att översiktsplanen i högre utsträckning än idag ska underlätta i efterföljande planering och prövning. Ändringarna innebär bland annat att kommunen måste anta en så kallad planeringsstrategi inom 24 månader efter ordinarie val. Planeringsstrategin ersätter den tidigare aktualitetsprövningen av översiktsplanen. Ändringarna innebär också att kommunen i översiktsplanen ska ange om planen avviker från regionplanen, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen.

Miljöbalken

Den 1 januari 2018 började det nya 6 kapitlet i miljöbalken att gälla. Ändringarna gäller planer som påbörjats efter den 1 januari 2018 och syftar bland annat till att förbättra miljöskyddet och öka kvaliteten på miljökonsekvensbedömningsprocessen.

Höga byggnader

Länsstyrelsen har tagit fram ett [faktablad](#) som klargör vilka myndigheter kommunen måste samråda med vid planering av höga byggnader och objekt.

Agenda 2030

Agenda 2030 inkluderar 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Målen ska ses som universella, integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Regeringen beslutade 2018 om en handlingsplan som beskriver ett antal centrala åtgärder för hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030. Hållbara samhällen är ett fokusområde i handlingsplanen. Åtaganden inom detta fokusområde inkluderar bland annat att arbeta för goda livsmiljöer, det vill säga väl fungerande och robusta städer som utformas för alla. Regeringen har också tagit fram [”Strategi för levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling”](#) (Skr. 2017/18:230). Strategin innehåller bland annat övergripande mål för hållbara städer tillsammans med prioriteringar och nya insatser med tyngdpunkt på miljömässigt hållbar stadsutveckling. Även fokusområde 4 som bland annat handlar om ett jämlikt och jämställt samhälle, en samhällsnyttig cirkulär och biobaserad ekonomi, ett starkt näringsliv med hållbart företagande samt kunskap och innovation är intressant att beakta i översiktsplaneringen. [På SKR:s webbsida finns vägledningar och stöd som handlar om hur kommuner kan arbeta med de nationella målen i Agenda 2030.](#)

Klimatpolitiskt ramverk

År 2017 beslutade riksdagen att införa ett [klimatpolitiskt ramverk](#) för Sverige med målet att senast 2045 nå netto-noll utsläpp av växthusgaser, för att därefter nå negativa utsläpp. Sedan den 1 januari 2018 gäller ramverket som innehåller en klimatlag, nya klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Sektorsmålet för transportsektorn anger att utsläpp från inrikes transporter (undantaget inrikes flyg), ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010. [Senast den sista mars varje år lämnar Klimatpolitiska rådet en rapport till regeringen.](#) I rapporten finns en bedömning av klimatarbetet och utsläppsutvecklingen, samt om regeringens politik leder till klimatmålen.

Gestaltad livsmiljö

År 2018 beslutade riksdagen att införa en ny politik för arkitektur, form och design – Gestaltad livsmiljö. Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Boverket har tagit fram [vägledningar](#).

Grön infrastruktur

Länsstyrelsen fastställde i november 2018 en [handlingsplan för grön infrastruktur för Stockholms län](#). Handlingsplanen är tänkt att fungera som ett underlag för planering och samverkan. Den visar på de behov som finns för att uppnå nationella och internationella åtaganden som miljömål, mål för friluftspolitiken och för att uppnå ett hållbart samhälle.

Friluftstrategi

Länsstyrelsen tog 2021 fram [en regional friluftstrategi](#) med syftet att stärka det långsiktiga arbetet med att uppnå friluftspolitiken i Stockholms län, Strategi för friluftsliv. Strategin fokuserar på områden som handlar om att bedriva ett kunskapsbaserat och kvalitativt arbete med friluftslivet, att bidra till en god folkhälsa genom friluftsliv på jämlika villkor samt att friluftslivet utvecklas genom kunskap, kompetensutveckling och innovation. Länsstyrelsen arbetar nu med att komplettera friluftstrategin med en handlingsplan där åtgärder och aktiviteter identifieras för att stärka arbetet med att nå målen som satts upp i strategin.

Grönplanering

Naturvårdsverket och Boverket har gemensamt tagit fram en [vägledning med syfte att stödja kommunernas arbete med grönplanering](#). Vägledningen består av två delar. Den första delen beskriver argument och fördjupade resonemang kring grönplaneringen och dess sammanhang. Den andra delen beskriver processen att ta fram en grönplan.

Ekosystemtjänster

Boverket publicerade år 2020 en [vägledning om ekosystemtjänster i planeringen](#). Vägledningen har fokus på ekosystemtjänsterna i den byggda miljön och hur dessa tjänster kan integreras i den fysiska planeringen, vid bygglov, i byggande och i förvaltning med syfte att skapa levande städer och tätorter.

Jordbruksmark

Jordbruksmarken är en global och nationell resurs, som är avgörande för vår livsmedelsförsörjningsförmåga och som även har koppling till en mängd ekosystemtjänster och natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen har tagit fram en [vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen i Stockholms län](#) som ska vara till stöd för kommunernas bedömning av jordbruksmarken vid den fysiska planeringen.

Digital infrastruktur

Länsstyrelsen tog 2018 fram en [vägledning för hantering av digital infrastruktur i den fysiska planeringen](#). Vägledningen riktar sig i första hand till dem som jobbar med fysisk planering på kommuner i Stockholms län och introducerar läsaren till ämnet digital infrastruktur, tillämpbara lagar och strategier.

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag. Den byggda miljön har betydelse för barns identitet och självbild. Boverket har tagit fram en [vägledning om Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling](#). Denna vägledning ger kunskap, inspiration och verktyg för att skapa jämlika livsmiljöer och tillgodose barns rättigheter i hela samhällsbyggnadsprocessen.



Bilden visar: *Bushållålets Enhörna*. Foto: Victor Olsson

Översiktsplanen och andra styrande dokument



Samtliga styrande dokument kommer att beaktas i kommande Översiktsplanen 2050.

Mål och Budget är kommunens främsta styrande dokument. Näst efter Mål och Budget är Översiktsplanen kommunens viktigaste styrande dokument.

Fortsatt arbete med styrande dokument i Södertälje kommun har betydelse för den kontinuerliga översiktsplaneringen i kommunen. Dessa processer behöver samspela med planeringsstrategin som kan peka ut behov av att ta fram nya eller revidera befintliga kommunövergripande styrdokument.

Nedan listas de styrande dokument som har kommit fram sedan översiktsplanen antogs 2013 (per januari 2024) och som i dagsläget kompletterar översiktsplanens styrning för det fysiska planeringsområdet.

Samtliga styrande dokument kommer att beaktas i kommande Översiktsplanen 2050.

År	Dokumentnamn	Reglerat i lag/ författning ³	Kommentar
2014	Cykelvägvisningsplan	Nej	Inarbetas i kommande Mobilitetsplan
2016	Turistprogrammet 2016–2022	Nej	Giltighetstid har gått ut
	Bredbandsstrategi*	Nej	Revidering beräknas vara klar 2024
2017	Trafikstrategi*	Nej	Inarbetas i kommande Mobilitetsplan
	VA-plan inklusive VA-policy (2017) *	Nej	Revidering beräknas vara klar 2024. Enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska alla kommuner upprätta en VA-plan.
	Parkeringsstrategi (2017)*	Nej	Revidering beräknas vara klar 2024
2018	Odlingsstrategi 2018–2030*	Nej	Revidering beräknas vara klar 2024
	Skogspolicy	Nej	
	Strukturplan för Bårsta & Blombacka	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Strukturplan för Geneta	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Strukturplan för Lina	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Strukturplan för Mariekälla och Saltskog	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Strukturplan för nordöstra centrala Järna	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
2019	Riktlinjer för bostadsbyggande på landsbygden	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Utbyggnadsstrategi	Nej	Inarbetas i kommande ÖP 2050.
	Cykelplan	Nej	Inte en aktuell dokumenttyp
	Strukturplan för Vasa	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Strukturplan för Västergård	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.

2020	Riktlinjer för kommunövergripande styrdokument	Nej	
	Avfallsplan 2030	Ja	15 kap. 41 § miljöbalken
	Föreskrifter för avfallshantering Södertälje	Ja	15 kap. 41 § miljöbalken
	Folkhälsostراتيجية 2021–2024*	Nej	Under revidering 2024
	Pollineringsplan 2020–2022*	Nej	Revidering beräknas vara klar 2024
	Strukturplan för Brunnsäng	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
2021	Landsbygdssstrategi 2030	Nej	
	Näringslivsstrategi 2021–2025	Nej	
	Miljö- och klimatstrategi 2022–2030	Nej	
	Strukturplan för Hovsjö	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
	Strukturplan för Östra Järna	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.
2022	Arkitekturstrategi + samtalsguide	Nej	
	Grönstrategi 2022–2030	Nej	SBK har delat dokumentansvar med MK
	Livsmedelsförsörjningsstrategi	Nej	
	Handlingsplan för klimatanpassning 2022–2026	Nej	
	Markanvisningspolicy 2022	Nej	
	Biblioteksplan	Ja	
	Strukturplan för Ronna	Nej	Kunskapsunderlag till ÖP.

Styrdokument under framtagning

År	Dokumentnamn	Reglerat i lag/ författning ⁴	Kommentar
2024	Planeringsstrategi	Ja,	3 kap. 23–25 §§ plan- och bygglagen (2010:900)
2024	Riktlinjer för bostadsförsörjning	Ja	Lag (2000:1383) Under framtagande av Strategienheten
2024	Laddinfrastrukturstrategi	Nej	Under framtagande av Strategienheten
-	Handlingsplan för invasiva arter	Nej	Under framtagande av Enheten för Park och Landskap
-	Kommunal geodatastrategi	Nej	Under framtagande av Enheten för Geografisk information
2024	Vattentjänstplan	Ja,	6 § Lag om allmänna vattentjänster (2022:1249). Under framtagande av strategienheten i samarbete med Miljökontoret och Telge Nät
2024	Dagvattenplan	Nej	Under framtagande av strategienheten i samarbete med Miljökontoret och Telge Nät
-	Mobilitetsstrategi	Nej	Framtagning planerat men ej påbörjat
-	Gångplan	Nej	Under framtagande av Enheten för gata och trafik

*Under revidering

Strukturplaner – mellan översiktsplan och detaljplan

Södertälje kommun har antagit elva strukturplaner. De antagna strukturplanerna i Södertälje redovisar på ett övergripande sätt den tänkta fysiska strukturen för en stadsdel år 2036. Strukturplaner visar områdets sammanhang av gator, grönska, stadsrum, bebyggelse samt dess koppling till omgivningen. Till skillnad från en detaljplan redovisar inte strukturplanen den exakta lokaliseringen för markanvändning och byggande. På så sätt kan strukturplanen sägas ligga på en nivå mellan översiktsplan och detaljplan.

Strukturplanen bygger dels på en nulägesbeskrivning av stadsdelen där olika fysiska och sociala förutsättningar presenteras, dels på de synpunkter som framkommit under en medborgardialog.

Strukturplaner är inte juridiskt bindande dokument och begränsas inte av plan- och bygglagens formella process. Strukturplaner kommer att beaktas i kommande Översiktsplan 2050 och fortsatt användas som kunskapsunderlag och stöd vid framtida planläggning inom stadsdelarna.

Antagna strukturplaner i Södertälje:

- Bårsta och Blombacka
- Brunnsäng
- Geneta
- Hovsjö
- Lina
- Mariekälla och Saltskog
- Nordöstra centrala Järna
- Vasa
- Västergård
- Ronna
- Östra Järna

Översiktsplanens aktualitet i förhållande till PBL:s krav

Södertälje kommuns gällande översiktsplan aktualitetsförklarade 2018. Slutsatsen efter analysen i underlagsrapport inför aktualitetsprövning rekommenderade att Södertälje kommun bör senast under 2020 påbörja utredningsarbete för att förbereda för en revidering under nästkommande mandatperiod.

Beslutet om uppdrag att ta fram en ny översiktsplan baseras på att kommunen bedömer att den gällande översiktsplan (FRAMTID SÖDERTÄLJE- Översiktsplan 2013–2030) är aktuell, men ska revideras i sin helhet, inklusive FÖP Ytterenhörna och FÖPJärna . De inaktuella aspekterna samt nya förutsättningarna tas om hand i den pågående revideringen av Södertälje kommuns översiktsplan (Översiktsplan 2050). Bedömningen har gjorts mot 3 kap. 3–5 §§ PBL och de ändrade planeringsförutsättningar samt den aktualitetsprövning av Framtid Södertälje Översiktsplan 2013 – 2018 daterad 2018-08-13 (KS 18/97 SBN-2018-00920).

Kommunens gällande översiktsplan (FRAMTID SÖDERTÄLJE- Översiktsplan 2013–2030) bedöms aktuell i förhållande till kraven och ska fortsätta att gälla fram tills att en ny översiktsplan har antagits av Södertäljes kommunfullmäktige.

Kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen

Kontinuerlig översiktsplanering i Södertälje kommun

Kravet om planeringsstrategi aktualiserar behovet av en kontinuerlig översiktsplanering i Södertälje kommun. Kontinuerlig översiktsplaneringen framåt bygger på tre grundprinciper:

- Planeringsstrategin har en tydlig och strategisk roll i den kontinuerliga översiktsplaneringen.
- Redovisningen av Södertälje kommuns översiktsplan bygger på en samlad redovisning som kan ändras efter hand genom tillägg
- Samspelet mellan arbetet med planeringsstrategi och andra processer i Södertälje kommun som knyter an till den översiktliga planeringen behöver stärkas. Det gäller till exempel framtagande av riktlinjer för bostadsförsörjning, vattentjänstplan, investerings- och lokalförsörjningsplaner samt övriga kommunövergripande styrdokument.



Planeringsstrategi kommer framöver ha en **tydlig och strategisk roll** i den **kontinuerliga översiktsplaneringen** i Södertälje kommun.

Planeringsstrategin i framtiden

Denna planeringsstrategi är den första för Södertälje kommun och ska läsas i kontext av att kommunstyrelsen redan beslutat att en ny översiktsplan ska tas fram (ÖP 2050).

Planeringsstrategi kommer framöver ha en tydlig och strategisk roll i den kontinuerliga översiktsplaneringen i Södertälje kommun. Den bör tas fram tidigt i mandatperioden, förslagsvis under varje mandatperiodens första halvår. Då kan den peka ut behov av fortsatt översiktsplanering under mandatperiod, beakta regionala och statliga planeringsfrågor, bidra till portföljbalansering och prioriteringar och blir ett kraftfullt planeringsverktyg för Södertälje kommun.

Under mandatperioden genomförs fördjupningar och andra ändringar av översiktsplan baserat på beslutat planeringsstrategi. Planeringsstrategi kan peka ut behov av nya fördjupande arbeten inom geografiska områden (s.k FÖP) eller tematiska områden (s.k TÖP). När en fördjupning är antagen lyfts den in i den samlade redovisningen av översiktsplan. Planeringsstrategin kan också peka ut behov att ändra översiktsplanen genom att arbeta in nya underlag och förutsättningar, samt peka ut behov av att ta fram nya eller revidera befintliga kommunövergripande styrdokument.

Riktlinjer för bostadsförsörjning och vattentjänstplanen tas fram varje mandatperiod. Framöver bör beslut om dessa dokument knytas tydligt till beslut om planeringsstrategi för att utgöra ett stöd till prioritering av planer och projekt. Under innevarande mandatperiod tas dessa dokument fram parallellt med framtagning av översiktsplanen 2050.

Slutsats

Nya omvärldsfaktorer och planeringsutmaningar ger kontinuerligt upphov till fortsatt strategisk fysisk planering som stärker en hållbar stads- och landsbygdsutveckling i Södertälje kommun. Den övergripande mål med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Det handlar om att löpande stärka perspektivet inom viktiga planeringsfrågor, vidareutveckla dialog med Södertäljebor, aktörer och näringsliv samt stärka genomförandet av översiktsplanen.

Referenslista

Boverket. (2022). *Planeringsstrategi – en del av den kontinuerliga översiktsplaneringen*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/planeringsstrategi/> den 03 10 2023

Boverket. (2023). Hämtat från Följa upp över utvärdera planen: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/processen-for-oversiktsplanering/genomfora/folja_upp/

Boverket. (2023). *Ta fram planeringsstrategi*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/processen-for-oversiktsplanering/genomfora/ta-fram-planeringsstrategin/> den 11 09 2023

Länsstyrelsen Stockholm. (2022). *Länsstyrelsens underlag inför Södertälje kommuns beslut om planeringsstrategi*. Underlag, Länsstyrelsen Stockholm, Enheten för bostäder och fysisk planering.

Södertälje kommun. (2018). *Aktualitetsprövning ÖP – Aktualitetsprövning av FRAMTID SÖDERTÄLJE – Översiktsplan 2013–2030*. Samhällsbyggnadskontoret.



**Södertälje
kommun**

Samhällsbyggnadskontoret, Södertälje kommun

Besök: Stadshuset, Nyköpingsvägen 26, Södertälje

Tel: 08-523 010 00 (Kontaktcenter)

E-post: sbk@sodertalje.se

www.sodertalje.se